

Ελληνικός Τελικός

11^{ος} Πανελλαδικός Μαθητικός Διαγωνισμός Φιλοσοφικού Δοκιμίου

«Αίσθηση, νόηση και το ερώτημα για τη γνώση»

Παρασκευή, 18 Φεβρουαρίου 2022

ΘΕΜΑ

Στο περίφημο δράμα του γερμανού ποιητή Γκαίτε «Φάουστ» η ανάγκη του ανθρώπου να αναζητά τη γνώση της αλήθειας για τον κόσμο αποτελεί την αφετηρία όλης της πλοκής. Ο Φάουστ είναι ένας μεγάλος σοφός επιστήμονας κι ωστόσο βρίσκεται συνεχώς σε αναζήτηση της γνώσης. Στη σκηνή «Ο κήπος της Μάρθας» το νεαρό κορίτσι Μαργαρίτα, το οποίο ο Φάουστ έχει ερωτευθεί, τον ερωτά με αφέλεια «αν πιστεύει στο Θεό». Στην απάντηση του Φάουστ, που ξεκινάει με την επιφύλαξη, ποιός μπορεί να ονομάσει αυτόν που βαστά τα πάντα και να δηλώσει ότι πιστεύει ή ότι δεν πιστεύει σ' αυτόν, διαβάζουμε και τον ακόλουθο στοχασμό:

*«Πάνω εδώ δεν υψώνεται του ουρανού ο θόλος,/δεν βρίσκεται η γή εδώ κάτω μας στερεή;
Και δεν ανεβαίνουνε κοιτώντας φιλικά /αιώνια αστέρια στον ουρανό ψηλά;
Δεν σε κοιτάω εγώ στα μάτια/ και δεν σου ορμούν τα πάντα όλα στο μυαλό και την καρδιά;
Και δεν υφαίνει αιωνίως μυστικά/ορατό, άορατο εδωνά κοντά σου;
Τέμισε απ' αυτό την καρδιά σου,/όσο μεγάλο κι αν είναι,
Κι όταν βρεθείς πέρα για πέρα μέσα στο αίσθημα μακάρια,
ονόμασέ το τότε, όπως θες,/ονόμασέ το ευδαιμονία! Καρδιά! Αγάπη! Θεό!
Εγώ δεν έχω όνομα/γι αυτό. Αίσθημα είναι τα πάντα,
τ' όνομα είναι κούφιος ήχος και καπνός,/που τυλίγει σ' ομίχλη την ουράνια φλόγα.»*

Με βάση τις γνώσεις που έχετε αποκτήσει πάνω στο ζήτημα «αίσθησης-νόησης» ως προς τη γνώση αναλύστε το απόσπασμα ως προς τις γνωσιολογικές ιδέες που εκφράζει. Αναλύστε γνωσιολογικά (προσοχή: ΟΧΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ!), δώστε μια τεχνική γνωσιολογική σημασία στον τρόπο που αναφέρεται στη φύση και στην γνωσιολογική σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο. Τι εννοεί με τις λέξεις «όνομα» και «αίσθημα». Πώς μπορεί να εξηγηθεί η τελευταία πρόταση, ιδίως η άποψή του για την ονομασία; Σχολιάστε την κριτικά μέσα από τις θεωρίες που γνωρίσατε. Ποιά είναι η δική σας τοποθέτηση σε αυτές τις σκέψεις του Φάουστ;

Η ανάπτυξη του θέματος δεν εξαρτάται από το αν γνωρίζετε ή όχι το έργο αυτό του Γκαίτε.

Η μετάφραση είναι της **Αικ. Καλέρη** (με χρήση και των μεταφράσεων Π. Μάρκαρη και Ι. Θεοδωρακόπουλου).